

INVENTARUL
național al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial
(National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements)

Practici culturale tradiționale asociate zilei de 24 iunie:
Sânzienele și Drăgaica

I. Domeniul: Practici sociale, ritualuri și evenimente festive

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Termen standard: Sânziene și Drăgaica

Denumiri regionale: *Sânziana/ Sânziene* (Banat, Crișana, Maramureș, Oltenia, Moldova, Dobrogea și nord-vestul Munteniei), *Drăgaica* (Muntenia și jud. Olt; Dobrogea; sudul Moldovei: jud. Vrancea și jud. Galați)

Areal de manifestare

Elementul de patrimoniu cultural imaterial constituit de practicile rituale, festive, culturale și comunitare asociate zilei de 24 iunie, cunoscute cu denumirile de *Sânziene și Drăgaică*, sunt răspândite în toată România, cu specificații terminologice pe două areale etnoculturale; astfel, în Banat, Crișana, Maramureș, Oltenia, Moldova, nord-vestul Munteniei, practicile asociate datei de 24 iunie sunt cunoscute cu denumirea *Sânziene* (având etimologie latină) iar în sud: Muntenia, județul Olt, Dobrogea, sudul Moldovei, se întâlnește sărbătoarea numită *Drăgaică* (din bg. *dragaika*).

Conform chestionarelor Atlasului Etnografic Român, realizate în urma cercetărilor din anii '80 ai secolului trecut, denumirile asupra sărbătorii sunt repartizate teritorial astfel:

- În Muntenia se întâlnește denumirea de „*Drăgaică*” în județele Constanța, Tulcea, Argeș, Brăila, Buzău, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Ilfov, Prahova, Teleorman, „*Drăgăicuță*” în Brăila, Buzău, „*Drăgaică sau Călătoru*” în Călărași, „*Sânziene*” în Tulcea, Argeș, Buzău, Călărași, „*Drăgaică sau Sânziene*” în Tulcea, Argeș.
- În Moldova denumirile sunt: *Sânziene*: Bacău, Botoșani, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui, Vrancea, „*Sânzene*”/ „*Sânzării*”/ „*Sânziene*”/ „*Sânzienică*” în Vaslui; „*Sâmziene*”/ „*Sânzieni*”/ „*Drăgaică*” în Bacău; „*Drăgaică*” în Galați, Suceava, Vrancea, „*Sânziene sau Drăgaică*” în Galați, Vrancea
- În Transilvania, „*Sânziene*” în Alba, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Mureș, Sălaj, Sibiu, „*Drăgaică*” în Covasna
- În Maramureș, Banat, Bihor denumirea este de „*Sânziene*”

Cu denumirea de *Sânziene (Sâmziene, Sâmzâiene)*, se întâlnește și în regiuni învecinate României, la românii din R. Moldova și vestul Ucrainei (regiunea Odessa

și Cernăuți), în nordul-estul Serbiei, Voivodina și nordul Bulgariei. În Bulgaria, sub denumirea de *Drăgaică* a fost atestat și în satele din regiunea Pleven, iar sub numele de *Sânziene*, în satele din regiunile Vrața și Vidin, la populația de origine română.

La aromânii stabiliți în Dobrogea sârbătoarea poartă numele de *Tayiani ianismata*, obiceiul fiind activ în comunitățile de aromâni din nordul Greciei, sudul Albaniei, Rep. Macedonia de Nord.

Există în Europa multe manifestări culturale dedicate solstițiului de vară și nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, care pot fi considerate ca fiind înrudite practicilor din spațiul românesc dedicate sânzienelor.

Descriere. Elemente socio-culturale asociate elementului Sânzienele

Practicile sărbătorești, rituale, festive, culturale, comunitare, asociate datei fixe de 24 iunie, dată la care are loc atât solstițiul de vară, cât și, conform calendarul canonic și al celui popular: Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul reprezintă un complex de sincretic la nivel etnocultural. În imaginarul popular sânzienele reprezintă cetele feminine de zeițe care străbat văzduhul pe deasupra dealurilor și câmpiilor, în noaptea de 23 spre 24 iunie, la solstițiul de vară, după care zilele scad și nopțile cresc, aducând bunăstare, belșug și sănătate întregii naturi, oamenilor și gospodăriilor. În situațiile în care erau nesocotite de gospodarii care prestau în acea zi diferite activități, ele puteau să producă pagube și distrugerii în gospodării. Zâna, Sânziana, „ar umbla pe Pământ sau ar pluti prin aer în ziua solstițiului de vară și s-ar desfăta, cântând și dansând, împreună cu alaiul său nupțial format din zâne fecioare și fete frumoase, peste câmpuri și păduri” (Ghinoiu, 1997: 66). Sânzienele, ca entități feminine caste, apar reprezentate în folclor și în ipostaza lor de justițieri atunci când sunt încălcate acțiuni prohibite privitoare la sărbătorirea lor; demonstrând, astfel, manifestări de agresivitate față de cei care încalcă regula.

„Sânzienele sînt o sărbătoare izvorîtă și situată în acest moment de cumpănă a firii: e vorba de facerea și desfacerea lumii, de trecerea de la un ritm la altul, de la o fază a vieții naturii la alta. Acum, «se întoarce crîngul anului», se «odihnește soarele» și «se înjumătățește anul». Deci soarele începe să-și piardă puterea și odată cu el întreaga natură începe să-și întoarcă fața către iarnă. Tot acum «plantele dau îndărăt și nu mai cresc», «iarba începe a se usca», apare «găinușa» și nu se mai aude cucul. Sînt toate acestea semne și simboluri prin care se marchează trecerea de la un stadiu la altul.” (Coman, 1985: p. 72)

Sânzienele și Drăgaica sunt prezentate de Dimitrie Cantemir, în *Descrierea Moldovei* (1714-1716), astfel: „Căci în acea vreme a anului, când încep să se coacă semănăturile, toate fetele țăranilor din satele învecinate se adună și o aleg pe cea mai frumoasă dintre ele, căreia îi dau numele de Drăgaica. O petrec pe ogoare cu mare alai, o gătesc cu o cunună împletită din spice și cu multe basmale colorate și-i pun în mâini cheile de la jitnițe. Drăgaica aceasta împodobită în acest chip se întoarce de la câmp spre casă cu mâinile întinse și cu basmalele fluturând în vânt, de parcă ar zbura, și cutreieră toate satele din care s-a adunat lume s-o petreacă cântând și jucând laolaltă cu toate tovarășele ei de joc, care o numesc foarte des soră și mai-marea lor în

cântecele alcătuite cu destulă iscusință. Fetele din Moldova doresc din toată inima să aibă parte de această cinstire sătească, deși în cântecele lor spun mereu, după datină, că fata care a întruchipat Drăgaica nu se poate mărita decât abia după trei ani”.

Există o suprastructură de straturi, unele foarte vechi, care au determinat complexitatea actuală a elementului, a cărei semantică nu poate fi epuizată; plurisemnificațiile, pasive și active, dar și cele contemporane, obiect al cercetărilor actuale, făcând, din acest element un complex de practici și credințe cu multiple funcții: magice, apotropaice și propițiatoare, de fertilitate, divinație ș.a. Numeroasele conexiuni și contaminări pe care elementul le-a presupus și pe care le cunoaște și în prezent, ca și intrarea lui actuală într-un circuit festiv-sărbătoresc asociat unor elemente culturale conexe, uneori impuse de factori administrativi, impun tratarea cu atenție și prudență a elementului.

Vremea sărbătorii Sânzienelor este cea a maturității plantelor, a înfloririi acestora, între care și cea mai importantă este cea de *sânziană*, *sânziană galbenă* (*Galium verum L.*) și *sânziană albă* (*Galium mollugo L.*), numite popular și *floarea Sfântului Ioan*. Planta numită *drăgaică*, în unele zone este chiar sânziana galbenă (*Galium verum L.*), iar în jud. Buzău, conform cercetării Anei-Maria Iuga, este Aglica (*Filipendula vulgaris*).

Ritualul culegerii plantelor este unitar, însă se observă o adaptare la flora locală a tipului de plantă culeasă și a obiceiului practicat.

Etimologia denumirii de sânziană vine din limba latină, de la sărbătoarea *Sancta Diana*, contaminată cu *Sanctus Johannes* (Ciorănescu, 2001). Numele de drăgaică vine de la bulgarul *dragaika*. La aromâni, denumirea de *Tayiani* provine tot de la numele sărbătorii, *Aghiu Iani*, Sfântul Ioan.

Sânziana galbenă și aglica, foto Ana-Maria Iuga, 2021

Floarea de Sânziană este numită în Moldova *Sânzanie*, *Sânzanieoară*, în Banat *Sânziene galbene* și *Floarea Sfântului Ioan*, în Transilvania *Sânjuane*, *Sânzene*, *Sânzenie*, *Sânzueană*, *Sânzuene*, iar în Muntenia, *Drăgaică*. Este o plantă erbacee care face parte din familia *Rubiaceae*, având o tulpină rigidă, rădăcina ei trăind pe timp de iarnă, primăvara răsărind și la solstițiul de vară înflorind. Florile sale sunt galbene-aurii, frumos mirositoare. Crește prin livezi și pășuni, pe pajiști și poieni, la margini de păduri. Credința, în unele sate, este că după timpul când înflorește, mai devreme sau mai târziu de 23/24 iunie, se poate ști dacă semănăturile sunt mai înaintate sau mai întârziate (Pamfile, 1910: 79).

Crezând în puterea miraculoasă a zeițelor sânziene (dar și a drăgaicei), fetele, ca și tinerele mame, le invocă în dimineața zilei de 24 iunie (ziua nașterii Sfântului

Ioan Botezătorul) când, mergând pe rouă, înainte de a răsări soarele, culeg plantele de leac, între care sânziana cu flori galbene sau albe, dar și cicoare, lobodă, salcie, pelin, sunătoare, ochiul bouului, cimbru, ferigă, usturoi ș.a.

Din flori se realizează cununi, iar plantele culese sunt bune pentru a vindeca diverse boli ale oamenilor și animalelor, fiind socotite ca având virtuți terapeutice. În ziua de Sânziene puterea terapeutică a plantelor este cea mai mare, așa se spune în popor. Din această zi, oamenii cred că plantele dau înapoi, „dau îndărăt”, oprindu-și creșterea.

Tot de la solstițiul de vară și Sânziene, se spune că nu mai cântă cucul, acesta „amuțește”.

The Midsummer day
La Saint Jean – baptiste
Hochsommerfest (Am 24. Juni)

Name / Nume / Benennung des Festes

- Shrove / Shrove / Săruene
- Dăigăria / Dăigăria / Dăigăria

Customs, beliefs, rituals practices / Costumes, croyances, pratiques magiques / Blüsse, blauen.

Englisch / Français / Deutsch / Italiano / Portugiesisch / Romanisch / Russisch / Serbisches / Spanisch / Tschechisch / Ukrainisch / Ungarisch / Valaisisch

- The Midsummer festival is celebrated in the afternoon / Les fêtes de la Saint-Jean se célèbrent l'après-midi / Die Mittsommernacht ist ein Fest, das am Abend gefeiert wird / Il s'agit d'une fête qui se déroule le soir / Il s'agit d'une fête qui se déroule le soir
- ▲ The Midsummer festival is celebrated at noon / La célébration des fêtes de la Saint-Jean a lieu à midi / Die Mittsommernacht wird am Mittag gefeiert / La fête se déroule à midi / La fête se déroule à midi
- ▲ Some people go to the river / On se rend parfois en barque dans les rivières / Manchmal gehen Leute zum Fluss / On se rend parfois en barque dans les rivières / On se rend parfois en barque dans les rivières
- ▲ Ritual bath / Bain rituel / Ritualbad / Ritualbade / Ritualbade
- ▲ Ritual fire / Four rituelle / Rituelle Feuer / Ritualfeuer / Ritualfeuer
- ▲ Ritual dance / Danse rituelle / Ritualtanz / Ritualtanz / Ritualtanz
- ▲ Ritual song / Chants rituels / Rituallieder / Rituallieder / Rituallieder
- ▲ Ritual prayer / Prières rituelles / Ritualgebete / Ritualgebete / Ritualgebete
- ▲ Ritual game / Jeux rituels / Ritualspiele / Ritualspiele / Ritualspiele
- ▲ Ritual feast / Fêtes rituelles / Ritualfeiern / Ritualfeiern / Ritualfeiern
- ▲ Ritual drink / Boissons rituelles / Ritualgetränke / Ritualgetränke / Ritualgetränke
- ▲ Ritual food / Nourriture rituelle / Ritualessen / Ritualessen / Ritualessen
- ▲ Ritual gift / Cadeaux rituels / Ritualgeschenke / Ritualgeschenke / Ritualgeschenke
- ▲ Ritual decoration / Décoration rituelle / Ritualdekoration / Ritualdekoration / Ritualdekoration
- ▲ Ritual object / Objets rituels / Ritualgegenstände / Ritualgegenstände / Ritualgegenstände
- ▲ Ritual symbol / Symboles rituels / Ritualsymbole / Ritualsymbole / Ritualsymbole
- ▲ Ritual sign / Signes rituels / Ritualzeichen / Ritualzeichen / Ritualzeichen
- ▲ Ritual mark / Marques rituelles / Ritualmarken / Ritualmarken / Ritualmarken
- ▲ Ritual trace / Traces rituels / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren
- ▲ Ritual footprint / Empreintes rituelles / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren
- ▲ Ritual mark / Marques rituelles / Ritualmarken / Ritualmarken / Ritualmarken
- ▲ Ritual trace / Traces rituels / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren
- ▲ Ritual footprint / Empreintes rituelles / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren
- ▲ Ritual mark / Marques rituelles / Ritualmarken / Ritualmarken / Ritualmarken
- ▲ Ritual trace / Traces rituels / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren
- ▲ Ritual footprint / Empreintes rituelles / Ritualspuren / Ritualspuren / Ritualspuren

Lebratz:

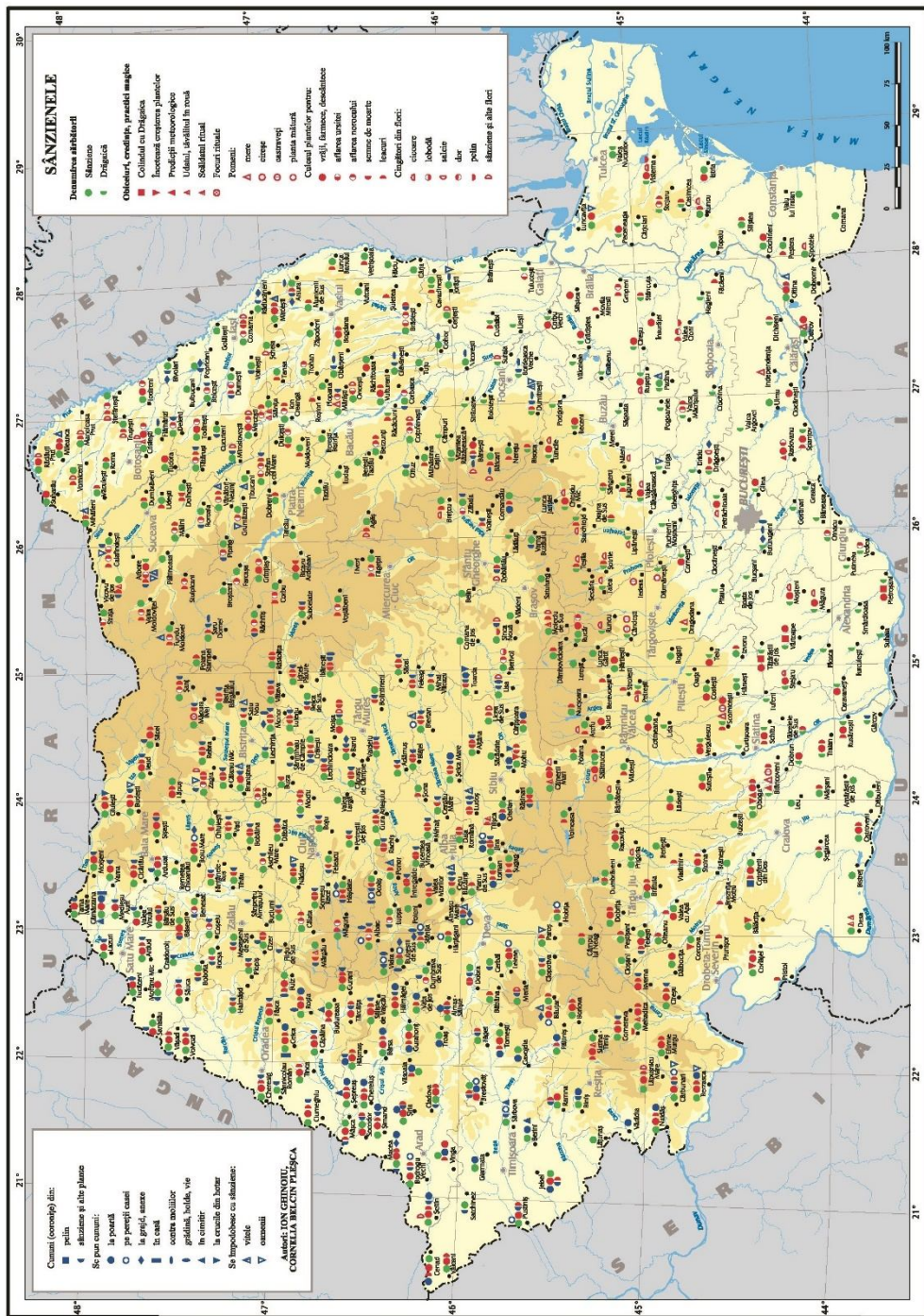
- the cattle / le cows / Vieh
- the people / les gens / Menschen

Jean Dagnacière, Zinnische, pub. Therman (A.V.2), C. Pagan, 1928

Journalet de deux Zinnische, pub. Therman (A.V.2), C. Pagan, 1928

Sursa: Harta „Sânzienele”, autori Ion Ghinoiu și Cornelia Belcin-Pleșca, din *Atlasul Etnografic Român. Vol. V. Sărbători, obiceiuri, mitologie*, coord. Ion Ghinoiu, 2013, p. 270-271.

Cununile de sânziene

Cununile, realizate în acest timp liminal, au puteri magice, prevestind evenimente importante din viața omului, căsătoria sau moartea, sănătatea sau boala, norocul și bunăstarea.

Oamenii se încingeau cu flori de sânziene, pentru a nu-i mai dura șalele. Având puteri magice, plantele se foloseau și la descântat. Obiceiul fiind răspândit la nivelul întregii țări, la nivel regional apar multiple practici rituale (vezi și Comanici, 2004: 168-171).

Cununa are rol protector, fetele purtându-le pe cap în acea zi, apoi aruncându-le pe acoperișul caselor sau prinzându-le la ușile și pereții caselor și ale grajdurilor de animale, prinzându-le la icoane sau la gâtul animalelor. Se făceau cununi pentru fiecare membru al familiei și se aruncau pe acoperișul casei. În cazul în care o cunună cădea de pe acoperiș, se credea că respectivul va muri.

„În seara de Sânziene, cine n-a aruncat în vârsta copilăriei cununi de flori galbene pe acoperișul casei, cu gând să-și încerce norocul? Bătăile inimii șporeau când cununa sta să cadă, iar când se opria, o mare bucurie ne împăca sufletul. În cununa de flori galbene ne puneam încrederea viitorului nostru.” (Tecuțescu, 1929: 3).

Prin cununa de sânziene, împletită cu flori de câmp, erau trecuți copiii pentru a fi feriți de boli, în satele din jud. Olt. O reconstituire a acestui obicei, datând din anul 2010, ne-a fost prezentată de Claudia Balaș, de la Muzeul Județean Olt, din Slatina.

Cunună de sânziene prin care erau trecuți copiii, foto Claudia Balaș, com. Cezieni, jud. Olt, 24 iunie 2010

Realizarea cununilor de sânziene, foto Radu Olteanu, Arhiva CJCPCT „Liviu Borlan” Maramureș

Modalitatea de realizare a acestor cununi este variată, fiind nevoie de o monitorizare, la nivelul întregii țări, a practicilor legate de florile care compun cununa,

modalitatea de culegere și practicile implicate, credințele legate de această cunună, practicile legate de folosirea ei și amplasarea finală.

Coroniță de sânziene așezată fie la poarta locuinței sau pe peretele casei, în com. Covăsânt, jud. Arad

Aflarea ursitului se putea realiza în această zi, cu ajutorul coroniței pe care fetele și-o așezau seara sub pernă, în șură sau pe casă. Practicile de ursire și ghicire a viitorului și a norocului sunt diverse, în satele din regiunile istorice ale României.

Cunună de sânziene pusă pe poarta casei Filomenei Burcușel. În fotografie, cu coroniță pe cap, Laura Ionela Moț, muzeografa la Muzeul Slavici din Șiria, 24 iunie 2020

În județul Olt, din discuțiile cu domnul Valeru Ciurea (de adăugat statutul persoanelor prezentate în fișă: localnic, profesor, cercetător etc.), obiceiurile de sânzienne par intrate în fondul pasiv, putându-se relua prin conștientizarea importanței acestor tradiții și cu ajutorul unui persoane pregătite. De asemenea, domnul prof. Mircea Cîmpeanu a fotografiat secvențe ale obiceiurilor de sânzienne în satul Măguri-Rătăcău, din Apuseni (culegerea plantelor pe câmp, împletirea cununilor, purtarea lor pe cap și aruncarea pe acoperișul casei).

Momente reprezentative pentru obiceiurile de sânzienne din com. Vădăstrița, jud. Olt,
foto Valeru Ciurea, 2015

Culegerea florilor de câmp pentru cununile de sânziene, satul Măguri-Rătăcău, jud. Cluj, pe Muntele Dobrin (Apuseni), jud. Cluj, foto Mircea Cîmpeanu, 2012

Cununii de flori se duceau și la cimitire, punându-se pe monumentele funerare ale rudelor, precum și la crucile de hotar. Se împărțeau și de pomană fructe, mai ales mere și pere.

În județul Arad încă se fac cununii de sânziene și se pun pe poartă sau pe casă, în comunele: Felnac, Secusigiu, Comlăuș, Sântana, Ineu, Șicula, Șiria, Tauț, Săvârșin, Troaș, Toc, Ilteu, Roșia Nouă, Brusturi, Moroda, Galșa, Apateu, Almaș. De asemenea, coronite de sânziene se pun și la crucile din cimitir (informație de la etnologul Elena Colta, iunie 2021).

Cunună pusă la crucea funerară, com. Șepreuș, jud. Arad, foto Elena-Rodica Colta, 2010

Crucea de Sânziene

Așa cum s-a putut observa din prezentarea obiceiului în mass-media și social-media, cea mai cunoscută reprezentare ritualică a sărbătorii de Sânziene este *cununa*, din sânziene sau alte plante de câmp, care fie se aruncă pe casă, se poartă pe cap sau agață pe peretele de la drum, această cunună fiind practic cartea de vizită a acestei sărbători.

Însă, în zone mai restrânse, apare și o altfel de reprezentare. În comunele Mărgău (jud. Cluj) și Slimnic (jud. Sibiu) plantele de câmp sunt aranjate în formă de cruce și amplasate în gospodărie, ne transmite etnologul Lucia Brad Paraschivescu.

În comuna Mărgău, jud. Cluj, mănunchiuri de flori mov, numite de localnici, “sânziene”, împreună cu garofițe, ochiul bouului, pănul cucului, uneori și trifoi etc., culese în ajunul zilei de Sânziene, se aranjează în formă de cruce și sunt amplasate, pentru protecție, la ușile și ferestrele casei, lăsându-se până în anul următor. Obiceiul

se pierde în negura timpului, localnicii trecuți de 70 de ani își amintesc că în copilărie se puneau cruci atât la ferestre și uși, cât și la anexele gospodărești.

„Cruce” din flori prinsă la ușa casei, în com. Mărgău, jud. Cluj, foto Lucia Brad Paraschivescu, 2020-2021

În comuna Slimnic, din județul Sibiu, crucile sunt făcute din sânziene galbene și ornamentate cu trandafiri. Spre deosebire de Mărgău, unde crucile sunt poziționate lângă intrările (uși, ferestre) în locuințe și anexe, la Slimnic crucile se fixează pe poartă, astfel încât să fie văzute din drum.

A se vedea și articolele:

„Sânzienele, sărbătorite de Cavalerii Turnului Înclinat din Ruși”, de Mihai Nițu:

<https://sibiulinimagini.ro/video-foto-sanzienele-sarbatorite-de-cavalerii-turnului-inclinat-din-rusi/?fbclid=IwAR0cvRAuxJ1jv4tTW3ftJpMM-MWZddFOj0s8HK21-L0y-MkBmu5Xs29k6d0>

„De Sânziene, la Săliște se udă fetele nemăritate, la Topârcea se împodobește boul, iar la Slimnic se pun flori la poartă”, de Andra Marinescu:

https://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/de-sanziene-la-saliste-se-uda-fetele-nemaritate-la-toparcea-se-impodobeste-boul-iar-la-slimnic-se-pun-flori-la-poarta-136062.html?fbclid=IwAR02R-nDHC-mK-WAaaKbr9FZ7MOA6H06la0fqntXw_9DCJjHkPbx5Ydxac

Sânzienele la aromâni

Macedo-româncele (aromâncele), ale căror familii s-au stabilit după 1940 în satele din Dobrogea, prin transferul de populație din Dobrogea de Sud, după ce aici ajunseseră prin strămutare din nordul Greciei, sudul Albaniei, Bulgaria sau regiunea de nord a Macedoniei, păstrează acest obicei. Ele împodobesc gălețile, ghiumurile de aramă, mergând cu ele la cișmele sau la izvoare (*șopute*), unde cântă mai multe cântece. Se făcea horă în care se prindeau toate fetele, dansând cu cununile pe cap. Prin cea mai mare cunună erau trecute femeile care nu puteau să aibă copii, pentru a deveni fertile. Logodnicele trimiteau cununi soacrelor. Femeile se spălau pe față cu apă din ghiumuri, cântând cântecul *Umple soro, vearsă frate...* A doua zi observau dacă florile care împodobeau găleata s-au păstrat proaspete, semn că anul va fi bogat, iar dacă erau pălite, anul va aduce neazuri în gospodării. În ziua de *Taviani*, 24 iunie, femeile mergeau la cimitir și puneau, de asemenea, cununi la crucile rudelor decedate.

Culegerea florilor de leac și dansul sănzienelor la aromâncele din satul Camena, com. Baia, jud. Tulcea, foto C. Breazna, 23 iunie 1979, ora 13, Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”

Focuri

Sunt asociate sărbătorii, se făceau în seara din ajunul sărbătorii, fiind atestate, în cercetările desfășurate pentru Atlasul Etnografic Român, în com. Filipeni (jud. Bacău), Măgura Ilvei și Maieru (jud. Bistrița-Năsăud), Borșa, Vișeu și Moisei (jud. Maramureș).

Umblatul cu făcliile în satele dintre Borșa și Vișeu din Maramureș (confeccionare, aprindere, învârtire), foto Felician Săteanu, Arhiva CJCPCT „Liviu Borlan” Maramureș

În comuna Maieru, practica săritului peste foc a copiilor, purtând pe cap coronițe de flori, în credința că vor fi sănătoși tot anul, este activă și astăzi. Coronița se realizează din sânziene albe și diverse flori înflorite.

Aprinderea focurilor din paie sau cauciucuri uzate, peste care, copiii, purtând coronițe pe cap, săreau.
Com. Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, foto Cosmina Timoce-Mocanu, 2007

Legat de practicile nocturne de aprindere a focurilor la solstițiul de vară, amintim că Andora, Spania și Franța au înscris, în anul 2015, în Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității, *Summer solstice fire festivals in the Pyrennes*: <https://ich.unesco.org/en/RL/summer-solstice-fire-festivals-in-the-pyrennes-01073>

În comuna Starchiojd, județul Prahova, ca și în alte sate românești, se scot și se expun la soare, așezate pe „culme”, „țoalele”, hainele și așternuturile, cusăturile, pentru a nu fi roase de molii în timpul anului. Zestrea fetelor este astfel etalată, satul căpătând culoare. Acest obicei poate să fie popularizat, putând deveni, pentru turismul cultural, o secvență de atracție.

„Țoalele” așezate pe „culme”, în comuna Starchiojd, foto Cristian Mușă, 24 iunie 2021

Spre seară, ne informează Cristian, Mușa, țoalele se strâng, se împodobesc cu flori de „drăgaică”, pentru a fi ferite de molii și a căpăta miros plăcut, și se așază din nou în „camera bună” sau în lăzile și dulapurile casei.

Cu flori de drăgaică se împodobesc și icoanele casei, unde se lasă până la următoarea sărbătoare.

Starchiojd, foto Cristian Mușa, 24 iunie 2021

Caracteristicile personajelor mitologice ale Sânzienelor

Sânzienele sunt privite în opoziție cu ielele, dar uneori asimilate acestora atunci când le este încălcată ziua, transformându-se din zâne bune în zâne rele. Apar în cultura populară română ca personaje de sex feminin, în număr de 9/ 5/ 3, apariție de năluci în chip de femei tinere și vesele, divinități nocturne care uneori umblă goale, alteori au haine străvezii, zale pe piept și clopoței la picioare.

Acțiunile și atributele variază, ele fiind socotite de popor ca zâne bune:

- zboară, cântă și dansează
- împart rod plantelor și femeilor, păsărilor și animalelor
- tămăduiesc de bolile oamenilor, alungă suferințele
- apără de vârtejuri și grindină

Aceste atribute bune sunt înlocuite cu cele rele, dacă le este produsă supărarea, producând pagube, precum grindina și vârtejurile, îmbolnăvirea celor care le-au supărat ș.a.

Astfel, imaginea lor este asociată atât cu rolul binefăcător, dar și punitiv.

Ziua cu încărcătură maximală a naturii este asimilată în Muntenia, Oltenia și Dobrogea cu ritualul nupțial ilustrat de Jocul Drăgaicei, zeița coordonatoare a cetei de fete, dansul lor fiind de fapt celebrarea acestui eveniment. De aici au pornit și punerile în scenă pentru omagierea lor de către oameni, ilustrând o fată substituită Drăgaicei, îmbrăcată în mireasă, însoțită de o ceată de fete, toate purtând cununi de sânziene (dublu rol – cunună de mireasă, flori caracteristice).

Interferența mitologiei cu creștinismul

Sărbătoarea Sânzienelor din mitologia veche se suprapune sărbătorii creștine a Nașterii Sf. Ioan Botezătorul, marcată cu cruce roșie în calendarul ortodox, drept sărbătoare majoră în calendarul greco-catolic, drept sărbătoare solemnă care nu este de poruncă în calendarul romano-catolic. Biserica i-a închinat lui Ioan șase sărbători: Zămislirea lui (23 septembrie), Nașterea (24 iunie), Soborul lui (7 ianuarie), Tăierea

capului (29 august), Prima și a doua aflare a capului lui (24 februarie) și a Treia aflare a capului său (25 mai).

Odată cu Nașterea Sf. Ioan Botezătorul, creștinii din Moldova, Bucovina și Maramureș celebrează și Aducerea moaștelor Sfântului Mare Mucenic Ioan de la Suceava (Ioan cel Nou). Astfel, în această regiune, se creează o suprapunere a sărbătoririi celor doi sfinți. Cu acest prilej se desfășoară un important pelerinaj la Suceava, anual, care a luat naștere după 1918, odată cu unirea Bucovinei și Basarabiei cu România, și este atestat documentar din anii 1929-1931.

<https://www.facebook.com/notes/suceava-leaganul-sufletului-nostru-/procesiunea-sfantului-ioan-si-manastirea-sf-ioan-cel-nou-de-la-suceava-biserica-/1793138760983294/>

Tot în această zi biserica sărbătorește și pe Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana.

Drăgaica

La Drăgaică, de asemenea, se strânge un grup de fete (4, 6, 9) care merge pe la casele oamenilor, cântând și dansând, primind diverse daruri. Fata care joacă rolul drăgaicei este îmbrăcată a mireasă, cu rochie albă și cunună de flori pe cap. Ea are atributul de a putea vindeca bolile oamenilor, de a apăra holdele de ploi abundente și grindină, de a aduce bunăstarea și rodul bogat, de a ursi fetelor de măritat ș.a. la fel ca și sânziana, dacă îi este nesocotită ziua, ea se poate răzbuna, aducând pagube în gospodăria, stârnind vijelii și grindine. O fată travestită, îmbrăcată băiețește, joacă rolul lui Drăgan, însoțind drăgaica. (Ghinoiu, 1997: 66)

„Relația Drăgaică – Sînziene poate fi discutată în funcție de câteva criterii decisive:

- a. întreaga natură (S), teritoriul strict al satului (D);
- b. timpul (momentul desfășurării ceremonialului): noaptea (S), ziua (D);
- c. actanți: întreaga familie (S), grup limitat de fete (D).

Aici, câteva precizări sînt necesare: la Sînziene, participă fetele și femeile; dar nu în mod exclusiv: din planta de sînziene se împletesc și ”pene” pentru bărbați și ”cununi” pentru fete; într-o a doua etapă a ceremoniei aceste cununi sînt aruncate pe casă, de toți membri familie; nuanțînd lucrurile, trebuie precizat că Sînzienele sunt o sărbătoare în doi timpi: întîi culesul plantelor (noaptea, afară din sat, numai femei) și apoi utilizarea lor magică/ludică (ziua, în gospodărie, întreaga familie). Ritualul Drăgaicei, se desfășoară într-un singur timp, implicând un grup restrîns, numai de fete. Deci, nu întreaga colectivitate, nu toate femeile, ci numai o parte a lor: fetele.

d. Terapeutică (medicină și magie populară): apotropaic (S); nedefinit (aș putea spune pur sacral) – (D). Din cîntecul Drăgaicei: ”Sări, Drăgaică, să sărim,/ Să știi iarna ce pășim,/ Că rișnim pînă murim,/ Și mîncăm pînă crăpăm” putem deduce că dansul acesta ar avea, ca finalitate, belșugul și fecunditatea... Deci, Drăgaica nu acționează direct, imediat, prin contact: scopul ei nu ține de magie (puterea plantelor), ci de mitologie (puterea reprezentării, a gestului simbolic).

e. Structura ritualului: liberă, cu puține gesturi fixe, obligatorii; prescripții generice (S), extrem de riguroasă, severă (D); astfel, acestea constituie un grup limitat (2, 4, 6 sau 9) de fete; criterii: să fie cele mai frumoase; costumație: haine de

sărbătoare, adesea travestiri (două în femei și două în bărbați); interdicții: nu aveau voie să vorbească; jocul: un dans ciudat, făcut din sărituri, în cruce...

f. Ființa mitologică tutelară: grup nedefinit de reprezentări stihiale (S); o figură, individualizată, bine definită (D).” (Coman, 1985: 76-77).

Modul de gătire al drăgaicelor este următorul: costum popular, maramă pe față, batiste în mâini. Ele gătesc un steag, uneori pe o prăjină lungă de 3-4 m, la care pun năframe, flori, diverse plante și usturoi. Alaiul merge la casele oamenilor, fiind însoțite de un muzicant care cântă la cimpoi. Ele tăceau, aici putând să se facă o analogie cu călușul și interdicția de a vorbi a călușarilor. Dansul drăgaicelor este asemănat cu scenete de luptă rituală, mergând în cruce, semănând cu duelul, spunându-se uneori, despre ele, că joacă „drăcește” (vezi Coman, 1985: 78).

Gabriela Nedelcu-Păsărin ne prezintă câteva considerații privind obiceiul Drăgaicei în județul Teleorman, conform cercetărilor de teren din anul 2005 din comuna Izvoarele, când a fost înregistrat jocul drăgaicelor. Jucau în grup de șapte sau nouă, având ca elemente distinctive căciulițe de copii prinse de cingătoare, steagul împodobit cu basmale (simbol al feminității), usturoi (cu valențe apotropaice), spice de grâu (pentru invocarea divinității agrare) și ierburi (specifice sărbătorii de Sânziene). Se dansa exclusiv de către fete, ele împlinind ceremonialul nupțial al zeiței agrare. În răspunsurile la chestionarele lui B.P. Hasdeu, Drăgaica era menționată ca o zi „respectată pentru seceriș”, se dansa și se spuneau versuri cu caracter ironic: „*Sări, Drăgaică, să sărim,/ Că știi iarna ce pățim,/ Că râșnim până murim*” (Recitativ reperabil și azi în zona Zimnicea). Textele au rezonanță ludică: „*Mi-au venit drăgaicele,/ Să reteze spicele,/ Mi-a venit vara bogată*”.

Fetele se încingeau cu floarea numită drăgaică, care era investită cu puteri de protecție contra forțelor malefice. Femeile făceau țeste, pe care ziceau că le pun în capul Dracului, abia apoi muncind la câmp și în curte. Este și expresia: *joacă drăgaica spre ciuda drăcească*.

Sunt obiceiuri și acte magice specifice ritualului de renovare a timpului. Scaldă rituală, aflarea ursitei prin culegerea plantelor, alcătuirea coroniței și aruncarea ei pe casă sunt repere într-un complex ritual al unei sărbători feminine derulată la solstițiul de vară, ritual polifuncțional. Acum, se spune, apar licuricii care luminează calea rătăciților, iar *ca să nu rătăcești* în sărăcie, trei zile (preziua, ziua și postziua de Sânziene) să pui trei boabe de piper printre bani. Vor aduce spor în casă (consemnate de Rusu-Păsărin, Gabriela, 2006: 156-157).

Referitor la practicarea în continuare a obiceiului, doamna Gabriela Nedelcu-Păsărin ne relatează că a încercat să identifice aspecte definitorii ale jocului drăgaicelor în condiții de pandemie, în acest an, intervievându-se profesori, preoți și solicitându-se informații de la reprezentanții Centrului Cultural Teleorman. Între anii 2005-2011 obiceiul a fost revitalizat în comuna Țigănești. Doctoranda Matei Jilavu Diana a aflat că în localitățile din apropierea Dunării a existat obiceiul: Beiu-Ștorobăneasa - Izvoarele și Brânceni-Țigănești - Poroschia. Locul acestui obicei a fost luat de Căluș, practicat în mai multe localități din Teleorman și pentru că obiceiurile se suprapun ca dată.

Interferența Drăgaicei cu ritualul Călușului

Se poate observa, în cazul răzbunării drăgaicei, anumite atribute negative care sunt preluate de la iele. Observăm elemente complementare călușului, care se pot regăsi și în varianta punerii în scenă:

- Prezența steagului ținut de Drăgan, cu elemente similare steagului Călușului ținut de stegar (plante magice, spice de grâu, batistă, flori)
- Perioada în care se joacă cele două elemente: Călușul la Rusalii (sărbătoare variabilă, la 50 de zile după Sfintele Paști), Drăgaica după Rusalii, culminând cu 24 iunie (sărbătoare fixă, suprapusă calendarului ortodox cu Nașterea Sf. Ioan Botezătorul)
- Ritual exclusiv feminin, în opoziție cu ritualul Călușului, care este exclusiv masculin. Interzicerea acceptării sexului opus în ritual, cu amenințare de blasfemie
- Prezența travestiului în ambele ritualuri – Mutul din Căluș versus Drăganul din Drăgaică
- Ilustrând în scenă interdependența celor două, Ansamblul Folcloric “Cununa Carpaților” al Centrului Național de Artă “Tinerimea Română” din București prezintă dansul Călușului urmat de ”Dianca” – dans exclusiv feminin, prin care se face legătura dintre cele două și cu divinitatea română – Zeița Diana
- Ambele ritualuri cu funcție magică au trecut printr-un proces de scenizare și adaptare, uneori cenzurare pentru prezentarea către publicul larg - Mutul din Căluș prezintă tradițional elemente de umor erotic, iar Drăgaicele fac baie goale în râu înaintea începerii culegerii florilor; au pierdut funcția rituală și se pot dansa și cu alte ocazii față de datele calendaristice inițiale.

Practicanți: Fete și femei, cu implicarea întregii comunități (Sânziene); grup de fete (Drăgaică)

Categorii de vârstă: Fete și tinere femei, cu preponderență persoane tinere (Sânziene); grup restrâns de fete (Drăgaică)

Sexul: Feminin

Categorii socioprofesionale: Toate categoriile socio-profesionale.

Naționalitatea: Română

Viabilitate și pericole asociate elementului:

Obiceiurile asociate zilei de Sânziene sunt practicate, în continuare, pe tot teritoriul țării. Se observă renunțarea la practicarea Drăgaicei, acesta intrând într-o zonă pasivă, a reinterpretărilor „culturale”, fiind preluată și transformată de către ansamblurile artistice, școli și cămine culturale, televiziuni etc.

Există multiple manifestări organizate de muzee etnografice, ong-uri, posturi de televiziune, case de cultură, primării ș.a., care, în ziua dedicată Sânzienelor și Drăgaicei, suprapun evenimente folclorice, puneri în scenă ale unor secvențe rituale. Unele sunt reconstituiri bine realizate, având în spate specialiști care cunosc tradițiile locale, altele însă nu au un substrat etnofolcloric, prelucrând cultural cu inspirație din fondul tradițional, mergând către captarea atenției publicului cu elemente senzaționale.

Măsuri de salvagardare/ protejare

Important este dacă obiceiurile tradiționale asociate zilei de Sânziene se mai păstrează și dacă se pot relua, în unele localități, prin dorința de a se continua tradiția.

La nivel local se pot face prezentări în cadrul unor conferințe culturale, în școli și licee, pentru a se prezenta aspectele etnologice privind această sărbătoare și pentru a se încuraja păstrarea tradițiilor locale, întrucât acestea sunt diverse, având specific regional. Trebuie realizată și o delimitare între ceea ce reprezintă tradiția locală și activitățile culturale care s-au suprapus sau încearcă să se suprapună peste acestea, cu tendința de a le înlocui.

Chiar dacă se fac diferite spectacole de punere în scenă a sânzienelor și drăgaicei, așa cum am prezentat, ne interesează doar ceea ce se face pentru prezentarea corectă și nedeformată a tradiției locale, și nu ceea ce se realizează pentru a fi spectaculos, „interesant”, în viziunea unor coregrafi, pentru public.

Trebuie încurajate manifestările care păstrează cadrul tradițional, fără a se interveni în desfășurarea acestora, din punct de vedere „artistic”. Monitorizarea în diferite zone ale țării, realizarea de lucrări comparative, licențe, teze de doctorat, rapoarte de cercetare etc.

Constatăm faptul că, mediatic, suprapunerea în mediul online a unei „zile aiei” acoperă prezentarea obiceiurilor de sânziene.

Am observat și apariția unor „tensiuni” în mediul online între etnologii care prezintă și susțin obiceiurile de sânziene, considerând că „noua zi aiei”, impusă prin mijloace mediatice, este menită să acopere semnificațiile sărbătorii tradiționale.

Colectarea datelor și implicarea localnicilor

Localnicii, cei care păstrează vii obiceiurile de sânziene, trebuie sensibilizați prin implicarea în activități care să încurajeze activitățile de promovare a acestor tradiții locale, parte a identității lor culturale. Este nevoie de realizarea unei hărți în care să se cartografieze localitățile în care, în al treilea deceniu al secolului al XXI-lea obiceiurile tradiționale asociate sărbătorii de Sânziene/Drăgaice se păstrează, consemnându-se practicile rituale.

Completat:

Dr. Emil Țircomicu, cercetător gradul I la Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, membru în Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial

La realizarea acestui raport a contribuit cu materiale științifice

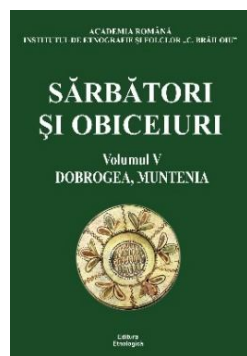
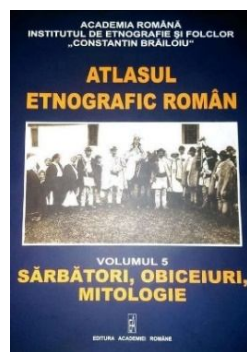
Irina Șerbănoiu, absolventă master „Etnologie, Antropologie culturală și Folclor”, Facultatea de Litere, Universitatea din București

Lucia Brad Paraschivescu, etnolog, doctorand la Facultatea de Istorie, Universitatea din București

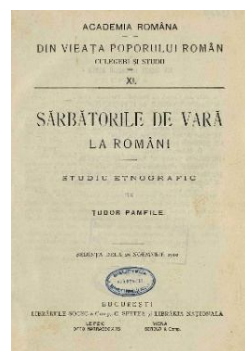
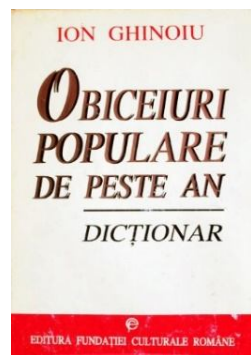
Data: 4 august 2021

Bibliografie selectivă

- *** *Atlasul Etnografic Român*, vol. V, *Sărbători, obiceiuri, mitologie*, coordonator Ion Ghinoiu, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, Editura Academiei Române, București, 2013.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, vol. I, *Oltenia*, coordonator general Ion Ghinoiu, îngrijire științifică și redacțională de Ofelia Văduva și Cornelia Pleșca, seria *Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, vol. II, *Banat, Crișana, Maramureș*, coordonator general Ion Ghinoiu, îngrijire științifică și redacțională de Cornelia Pleșca, seria *Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2002.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, vol. III, *Transilvania*, coordonator general Ion Ghinoiu, îngrijire științifică și redacțională de Cornelia Pleșca, seria *Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2003.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, vol. IV, *Moldova*, coordonator general Ion Ghinoiu, îngrijire științifică și redacțională de Cornelia Pleșca și Emil Țîrcomnicu, seria *Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2004.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, vol. V, *Dobrogea, Muntenia*, coordonator general Ion Ghinoiu, îngrijire științifică și redacțională de Cornelia Pleșca, Ofelia Văduva și Emil Țîrcomnicu, seria *Corpus de documente etnografice [românești]*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, București, Editura Etnologică, 2009.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, Români din Bulgaria, vol. I, *Timoc*, coordonator Emil Țîrcomnicu, autori: Emil Țîrcomnicu, Ionuț Semuc, Lucian David, Adelina Dogaru, seria *Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, București, Editura Etnologică, 2017.
- *** *Sărbători și obiceiuri. Răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român*, Români din Bulgaria, vol. I, *Timoc*, coordonator Emil Țîrcomnicu, autori: Emil Țîrcomnicu, Ionuț Semuc, Lucian David, Cristina Mihală, Armand Guță, seria

- Corpus de documente etnografice*, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, București, Editura Etnologică, 2011.
- Ciorănescu, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Ed. Saeculum I.O., București, 2001.
- Coman, Mihai, *Text și subtext în ceremonialul folcloric: Sînzienele. Călușul. Drăgaica*, în „Folclor Literar”, anul VI, Universitatea din Timișoara, Facultatea de Filologie, Timișoara, 1985, p. 71-86.
- Comanici, Germina, *Sînzienele*, în „Vara. Tradiții și obiceiuri”, Academia Română, Institutul de Etnografie și Folclor, 1991, p. 16-20.
- Comanici, Germina, *Ramura verde în spiritualitatea românească*, Editura Etnologică, București, 2004.
- Costin, Claudia, *Folkloric aspects of the Romanian imaginary and myth*, Cambridge Scholars Publishing, 2018.
- Deleanu, Marcu Mihail, *Etimologia cuvântului sînzienele din perspectivă dialectală*, în „Lucrările celui de-al XIV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie”, editori Nicolae Mocanu, Dumitru Loșonți, Eugen Beltechi, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut, Scriptor, 2012, p. 124-131.
- Ghinoiu, Ion, *Vîrstele timpului*, București, Editura Meridiane, 1988.
- Ghinoiu, Ion, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1997.
- Ghinoiu Ion, *Calendarul țăranului român. Zile și mituri*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2017.
- Olteanu Antoaneta, *Dicționar de mitologie. Demoni, duhuri, spirite*, București, Editura Paideia, 1999.
- Olteanu Antoaneta, *Metamorfozele sacrului. Dicționar de mitologie populară*, București, Editura Paideia, 2004.
- Pamfile, Tudor, *Sărbătorile de vară la români. Studiu etnografic*, Academia Română, Din viața poporului român. Culegeri și studii, XI, București, 1910.
- Părăian, Teofil, Ion Salomiu, Gabriel Chelaru, *Topârcea – repere monografice*, București, Editura Ex libris Universalis, 2009.
- Rusu-Păsărin, Gabriela, *Calendar popular românesc*, Scrisul Românesc, Fundația-Editura, Craiova, 2006
- Șăineanu, Lazăr, *Ielele. Dînsule, Vîntoasele, Frumoasele, Șoimanele, Măiestrele, Milostivele, Zînele. Studiu de Mitologie comparativă*, Bucuresci, Tipografia Academiei Române (Laboratorii Români), 1886.
- Teculescu, Horia, *Pe Murăș și pe Târnave. Flori înrourate (doine și strigături)*, Tipografia Miron Neagu, Sighișoara, 1929.
- Țîrcomnicu, Emil, *Obiceiuri și credințe macedoromâne. Dicționar*, București, Editura Bucureștilor, 2009.

Filme

1. Tradiții de Sânziene în Vâlcea, realizat în anul 1999 de Mariana Murărescu, arhiva TVR:
<https://www.youtube.com/watch?v=rT70028oMFc>
2. Tradiții de Sânziene în s. Leordoica, r. Călărași (R. Moldova), realizat în anul 2017 de Irina Ropot, Compania Teleradio Moldova:
<https://www.youtube.com/watch?v=ro-M7YL7Gkk>
3. Tradiții de Sânziene (Drăgaica) în Borșa, Maramureș, realizat de TVR:
<https://www.youtube.com/watch?v=QHQE7GuO3y0>
4. Sărbătoarea Sânzienelor, în munții Orăștiei, realizat de Antena1, Știri, 25.06. 2017:
<https://www.youtube.com/watch?v=FX9YXH0zTaA>
5. Tradiții de Sânziene, Bistrița-Năsăud, realizat de TVRCluj, 24.06.2016:
<https://www.youtube.com/watch?v=wjccVbAJixc>
6. Sânzienele la aromâni, film realizat Constantin Breazna, în anul 1982, în satele Camena, Stejaru și Ceamurlia de Sus (Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectologice).
7. „Sărbătoarea Sânzienelor” sărbătorită la aromâni, 24 iunie 2013, articol de presă Litoral tv:
<https://stiri.litoral.ro/sarbatoarea-sanzienelor-sarbatorita-de-aromani/>
8. Film documentar – Reconstituirea obiceiurilor tradiționale din zona de munte a Clujului, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, manager Adriana Irimieș, coord. proiect dr. Mircea Cîmpeanu, 2020
<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzGkXmgnDqWxLGxmRJJPFwJJXvX?projector=1>
9. Sărbătoarea de Sânziene la aromâni și filmul de arhivă „Sânzienele la aromâni”, Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, 1982
<https://academiaromana.ro/ief/doc2021/Sanziene/Sarbatoarea-de-Sanziene-la-aromani.pdf>

Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti"

LA PORȚILE SOARELUI DE SÂNZIENE LA MUZEUL SATULUI

24 Iunie 2021 - ORELE 09.00 - 19.00

Târg de ii, țesături, podoabe, flori...

*intrare gratuită pentru cei care vin îmbrăcați în ie sau cămașă românească

Afișul Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” și instantaneu de la atelierul de confecționat coronițe din flori de sânziene, coordonator Luminița Voica, foto Emil Țircomicu, 24 iunie 2021

CĂMAȘA SUNT EU SÂNZIENELE LA MUZEU

Muzeul Bistrița, str. Gral Grigore Bălan, nr. 19
INTRAREA LIBERĂ. Haideți îmbrăcați de sărbătoare!

22.06.2021

11.00 - Cămașa sunt eu. Sărbătoarea Sânzienelor în spațiul european - întâlnire cu presa

24.06.2021

16.00 - Vernisaj expoziția "Cămașa sunt eu. Dialog intercultural între generații"

16.40 - "Obiceiul Sânzienelor la Maieru" - Liceul Tehnologic Liviu Rebreanu Maieru, clasa I C

17.00-19.00 - Concertul anual "Jocul lelelor" - Liceul de Muzică Tudor Jarda

19.00-20.00 - Tariful tradițional "Dor Românesc"

16.00-20.00 - Produs în Bistrița-Năsăud

16.00-20.00 - "Coronița înrotată" - atelier de împletit cununi de sânzien

16.00-20.00 - "Cine poartă cununiță?" - colț amenajat pentru realizarea de fotografii

Afiș al Muzeului Bistrița pentru activitățile din ziua de Sânzien, 24 iunie 2021

24

JOI, 24 Iunie 2021 LA 19:00 UTC+03

Sărbătoarea Sânzienelor – ritualuri, mituri, superstiții

Eveniment online

Curs on-line de popularizare a elementului mitologic al Sărbătorii Sânzienelor, organizat de Fundația Calea Victoriei, invitat prof.univ.dr. Antoaneta Olteanu, 24 iunie 2021

Joi, 24 iunie 2021, începând cu ora 10:00,
Parohia Ortodoxă Română Galșa, Asociația IRIS research, Muzeul „Ioan Slavici” Șiria și Clubul Copiilor Galșa vă invită să participați la Sfânta Liturghie iar după terminarea acesteia la un atelier, expoziție și povești despre plantele medicinale. Cei prezenți îmbrăcați în **costum popular sau ie**, vor asculta povești despre Sânzienele, vor împleți coronițe, vor afla despre beneficiile sânzienelor și ale altor plante de leac și vor gusta mâncare tradițională.

Invitați speciali: prof.univ.dr. Claudia-Crina Toma muzeograf Laura Moț

Vă așteptăm cu drag în mijlocul nostru!

Primăria Orașului
Târgu Lăpuș

Centrul de Informare Turistică
Târgu Lăpuș

Central Județean pentru Conservarea și Promovarea
Culturii Tradiționale "Liviu Rebreanu" Maramureș

Târg de Sânzienele

Joi, 24 iunie 2021
 oră 08:00 - 14:00
 Centrul de Informare Turistică
 str. Liviu Rebreanu nr. 11, Târgu Lăpuș

Afișe pentru activități culturale în ziua de Sânzienele, 24 iunie 2021:
 Parohia Ortodoxă Română din Galșa (jud. Arad) și Primăria Târgu Lăpuș

SÂNZIENE: 1. Reprezentanți fantastice în alaiul → Sânzienii sau → Drăgaiceii, zeiță agrară celebrată la solștiul de vară, când se împârguiesc lanurile de grâu și înflorește planta ce-i poartă numele (Sânziana sau Drăgaica). **S.** sunt divinități nocturne (lunare) care apar numai în cete, de obicei în număr fără soț. Ele ar fi zâne sfinte sau fecioare frumoase răpite de zmei și ținute în palate ferecate, acunse prin păduri neumblate de picior de om. În noaptea de **S.** (23/24 iunie), în timp ce umblă pe Pământ sau plutesc în aer, cântă și dansează, împart rod holdelor și femeilor căsătorite, înmulțesc păsările și animalele, stropesc cu leac și miros florile, tămăduiesc bolile și suferințele oamenilor, apără semănăturile de grindină și vijelii. Spre deosebire de → Iele și → Rusalii, care sunt Zânele Rele, **S.** sunt Zânele Bune. În sud-estul României **S.** sau Drăgaicele sunt fetele necășătorice care implinesc ceremonialul nupțial al zeiței agrare, cunoscut sub numele de → Dansul Drăgaiceii. În situații speciale, când oamenii le nesocotesc ziua, **S.** pot deveni forțe distructive: stârnesc din senin furtuni și vijelii, aduc piatră (grindină), ridică în vârtej pe cei păcătoși lovindu-i de boala numită „luatul din Drăgaică”, lasă câmpurile fără rod și florile fără leac etc. **S.** sunt atestate atât ca divinități fitomorfe (planta care înflorește de ziua lor → Sânziana), cât și ca divinități antropomorfe (ceata feminină care formează anțurajul în care se desfășoară zeița agrară) în Oltenia, Banat, Transilvania, Maramureș, Bucovina, Moldova de nord. Local, în acest extins areal, apare și sinonimul sudic al acestor reprezentări mitice, Drăgaicele. 2. Sărbătoare cu dată fixă, dedicată Sânzienii, zeiță agrară, protectoare a lanurilor de grâu și orz aflate în părg, invocată de fete la vârsta căsătoriei și de tinere neveste în ziua de 24 iunie, sinonimă cu → Drăgaica. **S.**, una dintre cele mai îndrăgite sărbători ale verii, adună laolaltă un impresionant număr de obiceiuri și acte magice, specifice scenariului ritual de renovare a timpului anual sau sezonal: efectuarea observațiilor astronomice și meteorologice, în special la răsăritul → Găinușei, sau → Cloștei cu Pui, în raport cu care se calcula apoi timpul favorabil semănăturii grâului de toamnă; culegerea celor mai multe plante de leac și a picăturilor de rouă pentru cosmetica populară; încingerea mijlocului cu tulpini de cicoare (*Cichorium intybus L.*) pentru a preveni durerile de șale la secerișul care se apropie; însușirea magică (furarea) manei și rodului holdelor și vitelor; spălarea părului de către fete cu iarbă mare (*Inula helenium L.*) pentru a deveni plăcute feciorilor; scaldă rituală a fetelor și nevestelor tinere în ape curgătoare, în locuri tănuite sau tăvălirea lor prin pajistile înrourate în nopțile de **S.** pentru a fi frumoase și îndrăgite de-a lungul anului; aflarea urstei prin împletirea → Cununii de **S.** și aruncarea acesteia pe acoperișul caselor și șurilor; expunerea hainelor și așternuturilor la Soare pentru a nu fi roase de molii; aprinderea → Focurilor de **S.** și arderea substanțelor puternic mirositoare; aprinsul și → Umblatul cu făclia, producerea zgomotelor nocturne (strigăte, sunete din tulnice pentru alungarea spiritelor malefice), practici de pomenire a morților (→ Moșii de **S.**, pomeni, săparea și plantarea florilor pe morminte) și altele. În această perioadă a anului cucul încetează a cânta, semn că a sosit vremea cositului fânețelor, prin păduri apar → Licuricii care luminează calea rătăciților, se răsucesc frunza pe ramurile de tei, plop, ulm, se organizează vestite → Târguri de **S.**, → Drăgaică sau → de Fete. Sărbătoarea se numește **S.** în sud-vestul, nordul și centrul României (Oltenia, Banat, Transilvania, Maramureș, Bucovina, Moldova centrală și de nord) și Drăgaică în restul teritoriului (Moldova de sud, Dobrogea, Muntenia).

DRĂGAICA, divinitate agrară, protectoare a lanurilor înspicate de grâu și a femeilor măritate sinonimă cu → Sânziana. **D.** se naște la 9 martie, echinocțiul de primăvară în → Calendarul Iulian, ziua morții → Babei Dochia, crește și se maturizează miraculos până la 24 iunie, ziua solștiului de vară în → Calendarul Gregorian, când înflorește planta ce-i poartă numele, Sânziana sau **D.**, și este invocată de fecioare la vârsta căsătoriei și de neveste cu copii în brațe în timpul dansului nupțial, → Jocul **D.** În obiceiurile, credințele și folclorul românesc **D.** păstrează amintirea Mării Zeițe neolitice, divinitate lunară, echinocțială și agrară, identificată cu Diana și Iuno în Panteonul roman și cu Hera și Artemis în Panteonul grec. **D.**, numită în diferite zone etnografice → Dărdaică, Împărăteasă, → Stăpâna Surorilor, → Regina Holdelor, → Mireasă, ar umbla pe Pământ sau ar pluti prin aer în ziua solștiului de vară și s-ar desfășura, cântând și dansând, împreună cu alaiul său nupțial format din zâne fecioare și fete frumoase, peste câmpuri și păduri. În cetele de **D.** din sudul Munteniei, fata care joacă rolul divinității este îmbrăcată ca mireasă, cu o rochie albă și cu cunună împletită din flori de sânziene (**D.**) pe cap, însemn al cununei. În timpul ceremoniei nupțiale **D.** bagă bob spicului de grâu, împarte rod semănăturilor și femeilor, înmulțeste păsările și animalele, stropște cu rouă și miros plantele de leac, vindecă bolile și suferințele oamenilor, în special bolile copiilor, apără holdele de grindină, furtuni și vijelie, ursește fetele de măritat etc. Dar, când i se nesocotește ziua, **D.** stârnește vârețuri și vijelii, aduce grindină, ia oamenii pe sus și îi îmbolnăvește, lasă florile fără leac și miros. După → Dansul **D.** din ziua când și Soarele joacă pe cer la Amiază, apar primele semne că vara se întoarce spre iarnă: începe să scadă lungimea zilelor și să sporească nopțile, se usucă rădăcina grâului paralel cu coacerea bobului în spic, răsare pe cer constelația → Găinușei (Cloșca cu Pui), florile își pierd din miros și din puterea tămăduitoare de boală, cucul încetează să mai cânte, apar → Licuricii în păduri, se întoarce frunza pe ulm, plop și tei etc. Manifestările cultice, câmpenești sau montane, de cinstire a zeiței agrare au devenit ocazii de întâlnire și cunoaștere a tinerilor în vederea căsătoriei și, apoi, vestite târguri, bălciuri și iarmaroace de **D.**, → Sânziene și de → Fete. Divinitatea agrară la vârsta fecundității și maternității a fost atestată cu numele de **D.** în Muntenia, Dobrogea, sudul Moldovei și cu numele de Sânziană în Oltenia, Banat, Transilvania, Maramureș, Bucovina.

Articolele „Sânzienele”, „Drăgaica”, din Ion Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an, Dicționar*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997, p. 178-179, 66